

ÎMPĂRĂTEASA ELISABETA ȘI BĂILE HERCULANE*

"Alles ist wandelbar in dieser Welt"(H. Heine)

(Totul este trecător în această lume).

Aceste versuri ale marelui poet german ca și cele din creațiile sale proprii au fost deseori recitate de către celebra Sissy, în plimbările sale prin Herculane. Firește, vizitele împărătesei au fost menționate, în treacăt de presa vremii, preluate apoi de ghidurile despre stațiune, stând mărturie și inscripțiile din Băile Neptun, ca și numele vilei, în care este adăpostită, acum, Casa de Cultură. În martie 1998, am strâns, la îndemnul regretatului profesor Ioan Corneliu Scheușan, toată documentația despre băi (ea mi-a folosit, laolaltă cu proiectele deja existente, la expoziția din 8 septembrie 2004, Băile Herculane). Printre multe altele, am avut în mână cartea, aflată la biblioteca germană „Al. Tietz” din Reșița: "*Elisabeth. Strania (bizara) femeie, bazată pe jurnalele fiicelor și pe alte documente*", Ed. Graz-Wiena-Koln, reeditată în ed. Anton Pustet, Salzburg, 1934. Răsfoind cu febrilitate, în noapte de 28 martie 1998, am găsit subcapitolul *Elisabeth și Carmen Sylva. Poezie la Herkulesbad* (cele două pagini ca atare au fost, ulterior, traduse în prima variantă scurtă de Inge Nagler Focht din Elveția (pe atunci, în 1998, o eminentă studentă din Reșița) și, mai apoi, pe larg, de regretata colegă de la muzeu, Anita Floare.

Așadar, în primăvara anului 1887, Sissy efectuează o călătorie în "Ungaria de Sud" la Herkulesbad. Însoțită de Sarpita Majlah, se plimbă ore întregi prin galerii și prin împrejurimile stațiunii. Poposesc, la lumina lunii, într-o poiană, unde un cioban tânăr le oferă lapte proaspăt. În atmosfera atât de specifică stațiunii, în sânul unei naturi sălbatice, Sissy savurează comunicarea cu natura, traduce din poezia maghiară și recitește Heine. În 7 aprilie, ea îi scrie deja mamei sale, iar în 28 aprilie primește aici vizita lui Carmen Sylva (Elisabeta, soția lui Carol de Hohenzollern-Sigmaringen, altă suverană dăruită artelor). Cele două petrec în tihnă, discutând probleme filosofice ori religioase, dezbătându-l pe același Heine. Sissy relatează despre regina României: "*..este foarte iubitoare, interesantă...dar stă cu picioarele pe pământ. Ea nu mă poate înțelege, eu da și o iubesc.*" De altminteri, Carmen Sylva relatează și ea despre întâlnirea cu Sissy, ceva mai târziu, în "Neuen Freien Presse, 25 dec. 1906, când descrie prezența împărătesei austriece la Sinaia. După plecarea acesteia din stațiune, Sissy trăiește un trai tipic sejurului balnear: culege flori și chiar salamandre vii, pe care le trimite fiicei sale, Valerie și prietenelor. Toate acestea sunt consemnate în jurnalul fiicei, dar și în scrisoarea împărătesei către aceasta. Apoi, Sissy pleacă spre Sinaia, în 13 mai 1887, apoi, pleacă la Viena, cu impresii puternice și inspirație pentru multe poezii, datorită clipelor petrecute la Băile Herculane.

Față de anul 1998, în urma unor cercetări comune ulterioare cu regretatul Pavel Ciobanu, (pe atunci directorul Casei de Cultură din stațiune, autor a 11 monografiilor, decedat în 2001) mai pot adăuga:

semnalarea certificatului de botez a fiicei ciobanului, VETA. botezată astfel, fiindcă nașă a fost însăși Sissy. (copia aflată în documentația DCCPCN);

existența inelului cu piatră de rubin, pe care împărăteasa l-a dăruit aceluiași cioban (bijuterie păstrată de fostul bibliotecar, domnul Feneșan din familia acestuia) ș.a.

Toate aceste documente despre prezența suveranei în stațiune ar fi meritat, poate, să fie ogândite, secvențial, în expoziția din septembrie 1998 "Nu va cădea nici o lacrimă", 100 ani de la asasinarea lui Sissy, Viena. Însă expoziția despre stațiune (8 sept. 2004) m-a îndemnat, să plănuiesc, un album, editat de DCCPCN cât mai curând, și mai apoi, redactarea unei monografii științifice despre Băile Herculane, eventual, dedicată, unui moment aniversar de atestare (album împreună cu arh. Liliana Havași, autoarea PUG Herculane, dar și cu unii arhitecți de la Institutul Național al Monumentelor Istorice. Și, firește, împreună cu autorii, care s-au ocupat, până nu de mult, de prezentarea stațiunii (Liviu Groza, Iancu Gogâltan, Pavel Ciobanu, Ilie Cristescu). Un capitol special va fi dedicat, atunci, desigur, împărătesei Sissy și vilei *Elisabeta* (proiectul de consolidare: arh. Adina Bocicai, rezistența: ing. Andras Huszti).

Am descoperit enciclopedia BANATERRA, destul de recent, firește pe calea internetului. Citind cu precipitare, aruncând o privire (și) pe paginile/linkurile sale, am murmurat, încă odată: *Dincolo de gâlceava politicianilor români, dincolo de nesuferita larmă a politicianismului, BANATERRA știe să prindă acel tot trecător!*

Dana Antoaneta Bălănescu

Nota bene:

DCCPCN - Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniu a județului Caraș-Severin din Reșița
PUG – Planul Urbanistic General

Acest material a apărut, cu un alt paragraf final, în cotidianul „Sud-vestul“, Reșița, octombrie 2004, și în www.romania.libera.com, septembrie, și www.agero-stuttgart, noiembrie 2005